

Wat betreft den duur der tweede incubatie, wordt gewoonlijk 45 dagen als gemiddelde aangenomen, maar uitzonderingen komen voor (35 dagen, FOURNIER, 15—28 GAUCHER en MILIAN), als kortsten duur, 2 maanden als langsten, zeer zelden werd nog langere tweede incubatieperiode waargenomen. Na een primair-affect kunnen de secundaire verschijnselen, hoewel zelden, geheel uitblijven.

Wat betreft het tijdstip van positief worden van de reactie van WASSERMANN, noemt men verschillende tijden. De meeste schrijvers vinden een gemiddelden duur van 15—21 dagen, na het begin der sclerose, maar de minimum- en maximum-duur wijken daarvan belangrijk af. QUEYRAT en andere onderzoekers, ook GERBAY en FOUQUET, toonden aan, dat van het oogenblik af, dat de reactie positief wordt, geen reinoculaties meer mogelijk zijn.

GERBAY onderzoekt de reacties van WASSERMANN bij 60 onbehandelde patiënten met primair-affecten. De data van besmetting (bij frontsoldaten) was meestal nauwkeurig te bepalen. De reactie was negatief vóór den 37sten dag na de besmetting en positief na den 45sten dag na de besmetting.

Gerekend van de besmetting af ontwikkelt zich de positieve reactie dus met een verschil van slechts 8 dagen. Daar de eerste incubatietijd aan groote verschillen onderhevig is, zijn de tijdsruimten tusschen het begin van het primair-affect en de positieve reactie van WASSERMANN ook aan grootere wisselingen onderhevig.

Bij sjankers met langzame ontwikkeling kan de reactie van WASSERMANN reeds positief zijn vóór het eerste zichtbare teeken der besmetting.

S. MENDES DA COSTA.

Ergebnisse der medizinischen Strahlenforschung. (Röntgen-diagnostik, Röntgen-Radium-und Lichttherapie). Band I. Uitgegeven door H. HOLFELDER, H. HOLTHUSEN, O. JÜNGLING en H. MARTIUS. Leipzig 1925. GEORGE THIEME. 748 bladzijden met 451 afbeeldingen in den tekst en 3 platen met fotografieën.

Een verzameling van monografieën over de meest verschillende onderwerpen uit de in den titel genoemde gebieden. Meer dergelijke deelen zullen volgen. Het is daarbij de bedoeling in ieder dezer verhandelingen een overzicht te geven van den stand van het behandelde vraagstuk met behulp van de overal in de literatuur verspreide mededeelingen. Daardoor zal het mogelijk worden in gedrongen vorm en kritisch toegelicht een overzicht te verkrijgen ook over de onderzoekingen, van wie het dikwijls moeilijk is in het oorspronkelijke kennis te nemen, omdat zij in voor velen niet toegankelijke tijdschriften gepubliceerd zijn.

De 10 verhandelingen, die in dezen band opgenomen zijn, volgen elkaar in bonte verscheidenheid op: De röntgenologische diagnostiek van kwaadaardige en van ontstekingsachtige gezwellen van den dikken darm (FISCHER); Het vraagstuk der botatrophie (FRIEDL en

SCHINZ); Het röntgenbeeld der acute miliaire tuberculose (LOREY); De spectroscopie in de geneeskundige röntgenologie (GREBE); De ionisatiemeting der röntgenstralen (KÜSTNER); Beschutting tegen stralen en aanleg van röntgenafdeelingen (GLOCKER); Physische sensibiliseering (HOLTHUSEN); De röntgentestikel (SCHINZ en SLOTOPOLSKY); De behandeling met stralen van het collumcarcinoom (LAHM); De röntgen- en radiumbehandeling van den slokdarmkanker (KURTZAHN).

Ieder dezer verhandelingen begint met een inhouds- en eindigt met een literatuuropgave. Aan het slot van den band bevindt zich bovendien een uitgebreid zaak- en naamregister. Op deze wijze is het opzoeken van een of ander onderdeel zeer vergemakkelijkt.

Het is onmogelijk hier ook zelfs maar een korte bespreking van den inhoud van dit lijvige boekdeel te houden. Daarom moge volstaan worden met het weergeven van een algemeenen indruk. En dan moet gezegd worden, dat de verschillende schrijvers groote zorg aan de uitvoering van hun taak besteed hebben en er in het algemeen in geslaagd zijn den stand van het door hen behandelde vraagstuk overzichtelijk weer te geven. Een verzamelwerk als dit zal dan ook zeker een welkom bezit zijn voor ieder, die er prijs op stelt op gemakkelijke wijze een door bevoegde hand geschreven overzicht over den stand van een der behandelde onderwerpen der geneeskundige stralenleer te kunnen verkrijgen en ongetwijfeld zullen velen de verschijning van een werk als dit, evenals het voornemen meer banden te doen volgen, met bijval begroeten.

N. VOORHOEVE.

Lessen in de Pathologie. Voor de leerlingen der Vakschool voor Heilgymnastiek en Massage gegeven door Dr. CH. BLES. 2de druk, 145 bldz., Amsterdam 1925, J. R. VROLIJK. Prijs f 3.50.

Van dit werkje, waarvan de eerste druk werd uitgegeven door het Genootschap voor Heilgymnastiek en Massage in Nederland, verscheen thans een tweede druk bij VROLIJK te Amsterdam.

Deze lessen zijn gegeven voor menschen, welke minder anatomische en physiologische en vooral histologische kennis bezitten dan de studenten in de geneeskunde, die in overgroote meerderheid nooit door een microscoop gekeken hebben, en die men de meeste ziekten en verschijnselen, waarover men spreekt, niet dan bij uitzondering kan laten zien. Dit maakt, dat men, wanneer men hun algemeene en een scheut bijzondere pathologie moet onderwijzen; zooals in dit boekje, men wel zeer stelselmatig te werk moet gaan en men steeds trachten moet, begrippen bij te brengen, waarvoor men tezamen moet brengen, wat tezamen hoort, en scheiden moet, wat in wezen niet met elkaar te maken heeft. Geen onbekend woord worde voorts gegeven zonder verklaring, en de grootste voorzichtigheid betrachte men in stijl. Doet men dit alles niet, dan wordt de pathologie voor deze menschen een doolhof en een chaos.